

Spis treści

Wprowadzenie	15
1. Dorobek naukowy Twardowskiego	15
1.1. Mity i fakty	15
1.2. Oś dorobku	17
1.3. Dzieła zebrane	18
1.4. <i>Inedita</i>	19
2. Stan badań	20
2.1. Monografie książkowe	20
2.2. Teksty w czasopiśmie i książkach	21
3. Intencje autorów	23
Rozdział pierwszy. O filozofii	25
1. Naukowość	25
2. Historyczne pojęcie filozofii	28
3. Dyscypliny filozoficzne	29
4. Pożegnanie z psychologizmem	30
5. Interdyscyplinarność	32
6. Zwrot językowy i tendencja jasnościowa	32
7. Między dogmatyzmem a sceptycyzmem	34
8. Filozofia a światopogląd	35
9. Filozofia polska	38
10. Filozofia a życie	39
11. Rezonans	40
Rozdział drugi. O metodach	44
1. Metody deklarowane i aplikowane	44
2. Metodologia ogólna	45
3. Wykrywanie i uzasadnianie	46
4. Doświadczenie zewnętrzne i wewnętrzne	47
5. Teoria naukowa i jej składniki	48
6. Dystynkcje językowe i pojęciowe	49
7. Analiza pojęć	51
8. Parafrazowanie twierdzeń	53
9. Forum dyskusyjne jako „poligon doświadczalny”	54

10. Analogia w filozofii	55
11. Rezonans	56
Rozdział trzeci. O logice	62
1. Logika tradycyjna i logika algebraiczna; logika <i>sensu lato</i> i logika <i>sensu stricto</i>	62
2. Logika jako teoria i logika jako technika	63
3. Logika a epistemologia	64
4. Logika a psychologia	65
5. Logika a gramatyka	66
6. Idealizacyjny charakter teorii logicznych	67
7. Niebezpieczeństwa płynące z formalizacji	68
8. Przeciw symbolomanii i pragmatofobii	69
9. Logika a życie	71
10. Rezonans	72
Rozdział czwarty. O psychologii	77
1. Nurty badawcze w psychologii	77
2. Przedmiot psychologii	79
3. Prawa psychologiczne	80
4. Introspekcja	81
5. Psychologia a historia i fizjologia	82
6. Eksperymenty psychologiczne	83
7. Psychotechnika	83
8. Rezonans	84
Rozdział piąty. O przedstawieniach	86
1. Motywy podjęcia problemu	86
2. Tło teoretyczne	87
3. Swoistość przedstawień	88
4. Przedstawienia, ich treść i przedmiot	88
5. Rodzaje wyobrażeń i pojęć	90
6. Pojęcia właściwe, hemisymboliczne i symboliczne	92
7. Rezonans	92
Rozdział szósty. O sądach i rozumowaniach	96
1. Sądzenie jako akt <i>sui generis</i>	96
2. Sądy a przedstawienia	98
3. Definicje i klasyfikacje sądów	99
4. Kryteria adekwatności koncepcji sądów	100
5. Sądy a spostrzeżenia	101

6. Rozumowanie	102
7. Klasyfikacja rozumowań	103
8. Rezonans	103
Rozdział siódmy. O prawdzie i wiedzy	108
1. Problematyka epistemologiczna	108
2. Prawda jako własność sądów	109
3. Względność i bezwzględność prawdy	110
4. Argumentacja przeciw relatywistom	111
5. Argumentacja przeciw subiektywistom	113
6. Istota a kryteria prawdziwości	114
7. Oczywistość i konieczność	116
8. Wiedza naukowa i jej cechy	117
9. Między aprioryzmem i aposterioryzmem	118
10. Granice wiedzy	119
11. Przesady	120
12. Zabobony i przeżytki	121
13. Rezonans	122
Rozdział ósmy. O uczuciach i woli	127
1. Wartość teorii uczuć i woli	127
2. Uczucia jako akty <i>sui generis</i>	128
3. Klasyfikacja uczuć	130
4. Uczucia a pragnienia	130
5. Analiza pragnień	131
6. Postanowienia i wola	132
7. Rezonans	133
Rozdział dziewiąty. O czynnościach i wytworach	136
1. Czym są wytwory	136
2. Wieloznaczności wyrażen „czynnościowych” i „wytworowych”	138
3. Wytwory fizyczne, psychiczne i psychofizyczne; wytwory nietrwałe, trwałe i utrwalone	138
4. Argument na rzecz odróżnienia czynności i wytworów	140
5. Waga metodologiczna rozróżnienia czynność-wytwór	140
6. Rezonans	141
Rozdział dziesiąty. O przedmiotach	144
1. Ontologia	144
2. Definicja „przedmiotu”	145
3. Rodzaje przedmiotów	146

3.1. Przedmioty istniejące i nieistniejące – realne i nierealne	146
3.2. Przedmioty fizyczne, psychiczne i psychofizyczne.	147
3.3. Przedmioty proste i złożone – możliwe i niemożliwe	147
3.4. Kategorie ontyczne	148
4. Całości i ich składniki	148
5. Rodzaje składników	149
5.1. Cechy i elementy.	149
5.2. Składniki bliższe i dalsze	149
5.3. Składniki niezależne i zależne.	150
5.4. Fragmenty i segmenty	150
6. Tezy o przedmiotach i ich przedstawieniach	151
7. Problem psychofizyczny	151
7.1. Koncepcje duszy	152
7.2. Kwestia nieśmiertelności duszy	152
8. Rezonans	153
Rozdział jedenasty. O znakach i języku	155
1. Ogólna teoria znaku.	155
2. Wyrażanie się, wyrażanie i znaczenie	156
3. Subiektywne i obiektywne funkcje języka	157
4. Nazwy i powiedzenia	158
5. Łączniki	159
6. Analiza wyrażenia „nic”	149
7. Teoria pytań	160
8. Myślenie a mowa	161
9. Tolerancja czy puryzm w terminologii	161
10. Rezonans	163
Rozdział dwunasty. O etyce	168
1. „Człowiek szukający etyki”	168
2. Dyscypliny etyczne	169
3. Naukowość etyki	170
4. Niezależność etyki. Religia a etyka	171
5. Podstawowe pojęcia etyczne	172
6. Emocje moralne, intuicje imperatywne a wartości etyczne	173
7. Sądy etyczne a sądy wartościujące	174
8. Kryterium etyczne	175
9. Charakter człowieka jako przedmiot sądów wartościujących	176
10. Cnoty: ich wyrabianie i zachowywanie.	176
11. Relatywizm w etyce	177

12. Kontrowersja wokół intuicjonizmu	179
13. Absolutyzm etyczny	179
14. Krytyka hedonizmu psychologicznego	180
15. Determinizm a wolność woli	181
16. Rezonans	182
Rozdział trzynasty. O estetyce	186
1. Estetyka muzyczna	186
2. Teoria piękna i teoria sztuki	187
3. Status ontyczny dzieł muzycznych	188
4. Uczucia wrażeńiowe a uczucia estetyczne	189
5. Wczuwanie i uczucia estetyczne wyższego rzędu	190
6. Wczuwanie jako suprapozycja przedstawię	191
7. Przeżycia estetyczne związane z muzyką	192
8. Dyskusje o guście	193
9. Funkcje muzyki	195
10. Rezonans	196
Rozdział czternasty: o historii filozofii	197
1. Historia filozofii i historia filozofów	197
2. Wizja historiozoficzna	198
3. Refleksje o filozofii	199
3.1. Filozofia Grecji a filozofia Dalekiego Wschodu	200
3.2. Filozofia średniowieczna a filozofia starożytna	200
3.3. Filozofia narodowa a filozofia uniwersalna	200
4. Opinie o filozofach	200
4.1. Sokrates	201
4.2. Platon	201
4.3. Arystoteles	202
4.4. Tomasz z Akwinu	202
4.5. René Descartes	202
4.6. Gottfried Wilhelm Leibniz	203
4.7. Immanuel Kant	203
4.8. Georg Wilhelm Friedrich Hegel	204
4.9. Gustav Theodor Fechner	204
4.10. Ernst Kapp	205
4.11. Herbert Spencer	205
4.12. Karl Du Prel	205
4.13. Friedrich Nietzsche	205
5. Rezonans	206

Rozdział piętnasty. O nauczaniu	210
1. Troska o poziom nauczania	210
2. Wiedza i dążenie do niej	210
3. Typy i formy nauczania	212
4. Tok nauczania	213
5. Wzór osobowy nauczyciela	214
6. Obywatelski wymiar nauczania	215
7. Propedeutyka filozofii	216
8. Przeszkody w nauczaniu propedeutyki filozofii	218
9. Studia filozoficzne	219
10. Seminarium filozoficzne jako główne miejsce realizacji ideału pedagogicznego	221
11. Szkoła filozoficzna	222
12. Rezonans	224
Rozdział szesnasty. O etosie akademickim	227
1. Pojęcie etosu akademickiego	227
2. Struktura etosu akademickiego	228
3. Prawda jako naczelną wartość w nauce	229
4. Wolność jako wartość „pomocnicza”	229
5. Akademickie ideały dydaktyczne	230
6. Etos organizacyjny	231
7. Uczony poza uniwersytetem	233
8. Życie polityczne	233
9. Rezonans	234
Zakończenie: ze złotych myśli	239
1. O Polsce i Polakach	240
2. O szkole i wychowaniu	240
3. O języku i symbolice	240
4. O uniwersytecie i prawdzie	241
5. O nauce i wiedzy	241
6. O filozofii i życiu	241
7. O światopoglądzie i religii	242
8. O krytycyzmie i systematyzacji	242
9. O wolności i niezależności	243
10. O urzędnikach i dziennikarzach	243
11. O sztuce i moralności	243
12. O ostrożności i zyczliwości	243
13. O egoizmie i sławie	244
14. O spokoju i przyzwyczajeniu	244

15. O pracy i obowiązku	244
-------------------------------	-----

* * *

Dodatki	246
---------------	-----

A. <i>Miscellanea</i>	246
1. Talent i determinacja	246
1.1. Trzynastolatek – w oczach dziennikarza	246
1.2. Pół wieku później – w oczach własnych	247
2. Duma narodowa.	250
2.1. Rozumne umiłowanie Ojczyzny.	250
2.2. Względy wszechludzkie i sprawy narodowe.	251
2.3. Wielka chwila dziejowa	253
2.4. Samodzielny byt państwowy	254
2.5. Wyjątkowe położenie narodu polskiego	254
3. Działalność patriotyczna Piusa Twardowskiego	255
4. Lwów	257
4.1. Odbudowa zniszczeń wojennych	257
4.2. Rezolucja w sprawie Lwowa	257
5. Uniwersytet Lwowski.	258
5.1. Polskość Uniwersytetu Lwowskiego.	258
5.2. Potrzeba uniwersytetu ukraińskiego	260
5.3. Doktorat honorowy arcyksięcia Fryderyka.	261
6. Neutralność religijna uniwersytetu	265
6.1. Wydziały teologiczne i księży-urzędnicy.	265
6.2. Kongres Eucharystyczny	266
6.3. Krzyże w uniwersyteckich salach wykładowych	267
6.4. Rocznicą śmierci Spinozy	269
7. Bolączki życia publicznego.	270
7.1. O językach egzaminów nauczycielskich	270
7.2. O komitetach honorowych	271
8. Polityka i charakter narodowy	271
8.1. Realizm i utopia w polityce	271
8.2. Polski charakter narodowy	273
9. Komunizm i faszyzm.	275
9.1. Kotarbińskiego sprawozdanie z podróży do Moskwy	275
9.2. Przekład przemówienia Mussoliniego	277
10. Historyczne pojęcie filozofii	278
11. Filozofia polska.	287

11.1. O potrzebie samodzielności	287
11.2. Romantyzm i pozytywizm	287
11.3. O filozofii narodowej	288
11.4. Kwestie terminologiczne	288
11.5. O logice matematycznej w Polsce	289
11.6. O Władysławie Witwickim	290
11.6.1. Całokształt poglądów	290
11.6.2. Koncepcja woli	292
11.7. O Chwistku i Tarskim	293
12. Filozofia obca	294
12.1. Adres na obchody Kartezjusza	294
12.2. O Zermelu	295
12.3. O Scholzu	295
12.4. O Carnapie	296
13. Potrzeby nauki polskiej	297
13.1. W sprawie przyszłych pracowników naukowych	297
13.2. Filozofia w szkole średniej	301
13.3. Komunikat w sprawie Domu Akademickiego w Wiedniu	302
13.4. Przemówienie na otwarciu Domu Akademickiego im. Kasprowicza	304
13.5. Prospekt Biblioteczki Filozoficznej	305
14. Obowiązki profesorskie	306
14.1. Doktorat <i>h.c.</i>	306
14.2. <i>Dolce farniente</i>	307
14.3. Spowiedź nauczyciela	308
15. Nauczanie filozofii	309
15.1. Szkic programu propedeutyki filozofii w liceach	309
15.2. Proseminarium Filozoficzne	311
15.2.1. Zadanie	312
15.2.2. Regulamin	312
15.2.3. Metodyka	313
15.2.4. <i>Lectorium</i>	313
15.3. Seminarium Filozoficzne	315
16. Zasady dobrej roboty w filozofii	316
16.1. Ścisłość w rozumowaniu i jasność w przedstawianiu rzeczy	316
16.2. O „filozofujących” przyrodnikach	319
16.3. Przesady filozoficzne	319
17. Rzetelna ocena	320
17.1. Etyka polemiki	320
17.2. O recenzowaniu	322
17.3. O poziomie doktoratów	323

18. Uczniowie do mistrza	324
19. Wdzięczność za wyrazy uznania	328
19.1. Podziękowanie za uczczenie zasług	328
19.2. Podziękowanie za doktorat <i>h.c.</i> Uniwersytetu Warszawskiego.	329
19.3. Podziękowanie za doktorat <i>h.c.</i> Uniwersytetu Poznańskiego	331
19.4. Podziękowanie za honorowe prezesostwo III Polskiego Zjazdu Filozoficznego	333
B. Z korespondencji rodzinnej	334
1. Korespondencja z bratem stryjecznym – abpem Bolesławem Twardowskim	334
2. Z listów do brata – Juliusza Twardowskiego	339
3. Wymiana listów w sprawie córki – Marii (późniejszej Ajdukiewiczowej).	341
4. Listy do córki – Anieli Tomczak	342
5. Listy do wnuka – Andrzeja Tomczaka	346

* * *

Bibliografia	350
1. Prace Kazimierza Twardowskiego	350
1.1. Tomy samodzielne	350
1.2. Artykuły przytaczane w niniejszym tomie	352
1.3. <i>Inedita</i>	355
2. Prace o Kazimierzu Twardowskim	356
2.1. Tomy samodzielne	356
2.2. Artykuły przytaczane w niniejszym tomie	358
3. Inne prace przytaczane w niniejszym tomie	362
4. Tomy, w których zawarte są niektóre pozycje <i>sub</i> (2.2) i (3)	371
Wykaz ilustracji	374
Indeks nazwisk	377
Przypisy	385